

Україна у фокусі

6 – 12 лютого 2012 року

ЗМІСТ

<i>I. Огляд політичних подій за тиждень.....</i>	<i>3</i>
<i>II. Аналітична довідка.....</i>	<i>4</i>
<i>Політичні інституції і демократичні процеси.</i>	
<i>Початок нової сесії Верховної Ради: протистояння влади й опозиції загострюється.....</i>	<i>4</i>

I. Огляд політичних подій за тиждень

6
лютого

У Печерському райсуді розпочали процедуру допиту Юрія Луценка. Екс-міністр заявив, що кримінальна справа, розпочата проти нього, є розправою над опонентом чинної влади. Юрій Луценко переконаний, що суд має його виправдати.

7
лютого

«Юлі-волю!» – скандували депутати від опозиції під час виступу Президента Віктора Янукавісча на відкритті нової сесії Верховної Ради. Під крик опозиції з вимогою звільнити Юлію Тимошенко, глава держави зачитав своє щорічне звернення до депутатів.

Жодного разу не згадавши прізвища пані Тимошенко, Янукович зосередив свій виступ на планах влади в нинішньому році.

8
лютого

Депутати знову не декриміналізували 365 статтю Кримінального кодексу України, за якою засуджено Юлію Тимошенко. Зміни до статті просили ухвалити бютівці.

Як твердять в опозиції, подібні зміни відповідають конвенції ООН з прав людини. У Партії регіонів аргументують, що змінювати закони під конкретну людину не збираються.

За 450 тисяч доларів і щомісячну зарплату в 20–25 тисяч дол. група «Реформи заради майбутнього» Ігоря Рибаківа за дорученням Адміністрації Президента переманює депутатів опозиції. Про це заявив бютівець Роман Забзалюк. За його словами, він заради експерименту перейшов до провладної більшості, щоб довести і припинити провокації проти опозиції. За таку платню Забзалюк мав не лише піти з опозиції, а й делегувати у виборчі комісії від «Батьківщини» людей, які працюватимуть на владу. В інтерв'ю «Українській правді» Забзалюк повідомив, що під час розмови з ним Рибаків запевнив, що погоджує свої дії з Президентом Януковичем.

Президент Віктор Янукович своїм указом звільнив Михайла Єжеля із посади міністра оборони, а на його місце призначив Дмитра Саламатіна. Новий глава оборонного відомства перед цим очолював «Укроборонпром».

Крім того, Саламатін прославився ще й тим, що брав участь у побитті народних депутатів від опозиції під час голосування за ратифікацію харківських угод.

9
лютого

Верховна Рада ухвалила президентський проект нового Кримінально-процесуального кодексу в першому читанні. За словами керівника Головного управління з питань судоустрою президентської адміністрації Андрія Портнова, новий проект пройшов два розгляди у Раді Європи. Зокрема, він передбачає зрівняння в правах сторін кримінального процесу шляхом надання їм рівних прав у представленні доказів у суді.

10
лютого

Тимошенко та Луценко не зможуть брати участі у найближчих виборах до Верховної Ради. Про це повідомив міністр юстиції Олександр Лавринович. За його словами, щоб экс-посадовці змогли балотуватися, необхідно внести зміни до Конституції, на що до виборів не вистачить часу.

Донька Юлії Тимошенко вимагає порушити кримінальну справу через катування своєї мами. Про це вона повідомила представникам ЗМІ. Євгенія Тимошенко подала до Генпрокуратури заяву про скоєння злочину стосовно Юлії Тимошенко. За її словами, экс-прем'єру не надають меддопомогу, а сама вона перебуває у стані постійного болю.

II. Аналітична довідка

✓ Політичні інституції і демократичні процеси

ПОЧАТОК НОВОЇ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ: ПРОТИСТОЯННЯ ВЛАДИ Й ОПОЗИЦІЇ ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ

7 лютого відбулося відкриття десятої сесії Верховної Ради шостого скликання, під час якої опозиційні депутати протягом кількох хвилин не давали Президенту Вікторові Януковичу почати свій виступ, скандуючи «Юлі – волю!». Вже наступного дня у парламенті спалахнув гучний скандал, приводом до якого стала заява депутата від Блоку Юлії Тимошенко (БЮТ) Романа Забзалюка про його підкуп лідером фракції «Реформи заради майбутнього» Ігорем Рибаківим. На тлі такого підвищення градусу протистояння влади й опозиції 8 лютого Президент призначив новим міністром оборони колишнього керівника державної компанії «Укрспецекспорт» Дмитра Саламатіна, відомого неодноразовим застосуванням фізичної сили до своїх опонентів.

Про що свідчить такий бурхливий початок нової парламентської сесії? До чого може призвести загострення політичної боротьби між владою й опозицією?

Спалені мости

Показова акція із скандуванням гасла з вимогою звільнити колишнього прем'єр-міністра Юлію Тимошенко 7 лютого засвідчила, що парламентська опозиція усвідомила

безперспективність будь-яких спроб досягти цієї мети переговорним шляхом. Те, що Президент і його оточення не мають наміру за жодних умов переглядати вирок Тимошенко

як мінімум до часу проведення парламентських виборів у жовтні цього року, підтвердив і черговий провал голосування за декриміналізацію відповідних статей Кримінального кодексу, який відбувся 8 лютого.

Тому, скоріше за все, опозиція – передусім БЮТ і його основна партія «Батьківщина» – обрала іншу стратегію ведення боротьби. Скандал довкола Романа Забзалюка, який опублікував аудіозаписи, на яких нібито чути, як Ігор Рибаків пропонує йому 450 тисяч доларів за приєднання до фракції «Реформи заради майбутнього», засвідчив, що однопартійці Тимошенко вже включилися в передвиборчу кампанію. З одного боку, незалежно від того, чи є аудіозаписи автентичними, практика підкупу депутатів в українському парламенті є дуже поширеною і по суті не потребує документальних доказів. Крім того, практично немає сумнівів і в тому, що озвучені на записах плани Рибаківа забезпечити лояльний до влади склад більшості виборчих комісій, в тому числі за допомогою підкупу, будуть одним із «брудних» методів боротьби, які правляча команда застосовуватиме на майбутніх парламентських

виборах. Однак зважаючи на повну підконтрольність правоохоронних і судових органів президентській команді, сподіватися на справедливе розслідування цієї справи не доводиться.

Відповідно, оприлюднивши цю інформацію, члени «Батьківщини» мали на меті досягти передусім два завдання. По-перше, зіпсувати імідж правлячої команди в очах виборців, наочно продемонструвавши корупційні методи її діяльності. По-друге, запобігти небезпеці «перекуповування» членів виборчих комісій напередодні виборів, з якою усім опозиційним силам, вочевидь, доведеться зіткнутися вже найближчим часом. Зрозуміло, що за умов існування незалежних гілок влади і конкурентного політичного середовища такий скандал міг мати значно серйозніші наслідки – аж до дострокового припинення повноважень парламенту та притягнення винуватців до кримінальної відповідальності. Однак у сучасній Україні такі сенсаційні викриття можуть стати лише елементами передвиборної боротьби, гострота якої з часом буде лише зростати.

Сімейні охоронці

Серйозні превентивні кроки відбуваються і по той бік політичного табору, хоча вони носять зовсім відмінний характер. Так, ще 3 лютого Віктор Янукович призначив новим головою Служби безпеки України (СБУ) Ігоря Калініна, який до того обіймав посаду начальника Управління державної охорони (УДО), яке відповідає за охорону глави держави. Це призначення

засвідчило, що Президент продовжив розставляти на ключові посади в силових органах максимально наближених до нього осіб. Логічним завершенням цього процесу стало призначення міністром оборони Дмитра Саламатіна, який не належить до жодної помітної групи впливу всередині оточення Президента, а тому, згідно з очікуваннями глави

держави, буде повністю до нього лояльний. Таким чином, після 8 лютого всі чотири ключові силові відомства очолили ставленики Віктора Януковича та його «сім'ї»: згадаймо, що Генеральний прокурор Віктор Пшонка є близьким знайомим Президента, а Міністр Внутрішніх справ Віталій Захарченко – сина глави держави Олександра Януковича.

Причини таких кадрових призначень досить очевидні. По-перше, Президент намагається дистанціюватися від основних груп впливу всередині своєї команди та максимально посилити власну вагу. Не останню роль у цьому відіграють амбіції його сина Олександра Януковича, чий політичний вплив протягом останнього часу різко зріс. Відповідно, ми можемо спостерігати формування нової потужної групи, яка, на відміну від кількох олігархічних угруповань, які зараз стоять при владі, перебуває під прямим контролем президентської сім'ї. І хоча таке посилення незалежності Президента може принести йому серйозні дивіденди, воно також може призвести до серйозного конфлікту з іншими групами інтересів. Цілком очевидно, що чимало підстав для незадоволення мають і Рінат Ахметов, і Борис Колесніков, і Андрій Ключев, чий політичний вплив останнім часом помітно зменшився. Не виключено також, що владні амбіції Олександра Януковича можуть викликати опір групи Дмитра Фірташа. А подібні конфлікти неодмінно загрожуватимуть позиції самого Президента. Крім того,

невідомо, чи можна повністю покладатися на лояльність новопризначених силовиків: Ігор Калінін довгий час працював у Комітеті державної безпеки Радянського Союзу, а Дмитро Саламатін донедавна був громадянином Росії і є зятем колишнього віце-прем'єр-міністра Росії Олега Сосковця. Відповідно, обидва можуть відігравати роль агентів впливу Москви, що вкрай небезпечно не лише для самого Віктора Януковича, а й для державної безпеки України.

Зрозуміло й те, що поставивши під особистий контроль всі ключові силові структури, Президент продемонстрував свою готовність жорстко реагувати на будь-які прояви народного невдоволення. В умовах, коли маса негативу в ставленні до влади починає наближатися до критичної точки, а опозиція виявляє готовність очолити та спрямувати його проти влади, останні кадрові перестановки можуть свідчити лише про бажання Президента мати таких силовиків, які за потреби виконають будь-який його наказ. І хоча поки що немає передумов для трансформації невдоволення громадян у серйозні вуличні протести, фобії Віктора Януковича з приводу повторення Помаранчевої революції стають усе сильнішими. Їх втілення в життя може мати для України дуже неприємні наслідки: дарма й говорити, чим небезпечна готовність керівників силових відомств застосувати силу проти свого населення.

Висновки

Таким чином, перший тиждень десятої сесії Верховної Ради позначився поглибленням конфронтації між представниками влади й опозиції. Непривітна зустріч Віктора Януковича парламентською опозицією продемонструвала, що будь-які спроби її співпраці з владою з приводу звільнення Тимошенко лишилися в минулому. Скандал довкола підкупу члена БЮТ Романа Забзалюка лідером фракції «Реформи заради майбутнього» Ігорем Рибаківим засвідчив, що передвиборна кампанія вже почалася, і обидві сторони налаштовані боротися за перемогу на виборах вельми серйозно. Зрештою, призначення Дмитра Саламатіна міністром оборони стало завершальним етапом стратегії глави держави зі встановлення контролю над ключовими силовими відомствами, які він буде готовий використати не лише у своїй боротьбі з політичними опонентами, а й – можливо – проти громадян власної держави.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

UNITER
UKRAINE NATIONAL INITIATIVES TO ENHANCE REFORMS

**BUILDING
CAPACITY
WORLDWIDE**

Pact

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва (<http://dif.org.ua>).

Аналітики ДІФ:

Ірина Бекешкіна

Олексій Сидорчук

Юлія Ільчук

Марія Куц

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук

Інформаційно-аналітичний бюлетень «Україна у Фокусі» видається Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва в рамках проекту «Об'єднуємося заради реформ (UNITER)», що фінансується Агентством США з Міжнародного Розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні.

Щотижневий випуск бюлетеня став можливий завдяки щирій підтримці американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст випуску є винятковою відповідальністю «Демократичних ініціатив» та не обов'язково відображає точку зору USAID, Pact або уряду США. Забороняється відтворення та використання будь-якої частини цього бюлетеня у будь-якому форматі, включаючи графічний, електронний, копіювання чи використання в будь-який інший спосіб без відповідного посилання на оригінальне джерело.